

Рішення разової спеціалізованої вченої ради PhD 10530 про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Дар'я Лугова, 1991 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2014 році Державний вищий навчальний заклад «Запорізький національний університет» МОН України за спеціальністю «Українська мова і література»; у 2017 році Запорізький національний університет за спеціальністю «Право», працює начальником 3 відділення СВ УСБУ в Запорізькій області, м. Запоріжжя, виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Філологія».

Разова спеціалізована вчена рада № 10530, утворена наказом Запорізького національного університету, м. Запоріжжя, від 04.07.2025 № 308 у складі:

голови разової спеціалізованої вченої ради – Христіанінової Раїси Олександрівни, доктора філологічних наук, професора, завідувачки кафедри української мови Запорізького національного університету;

рецензента – Бережної Маргарити Василівни, кандидата філологічних наук, доцента кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови Запорізького національного університету;

офіційних опонентів – Котович Віри Василівни, доктора філологічних наук, професора, завідувачки кафедри української мови Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка; Купчинської Зоряни Олегівни, доктора філологічних наук, професора, завідувачки кафедри української мови імені професора Івана Ковалика Львівського національного університету імені Івана Франка; Свистун Ніни Олександрівни, кандидата філологічних наук, доцента, доцента кафедри української мови та славістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

на засіданні «21» серпня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03.Гуманітарні науки Дар'ї Володимирівни Луговій на підставі публічного захисту дисертації «Динаміка іменника м. Запоріжжя кінця XVIII – початку XXI ст.» за спеціальністю 035. Філологія

Дисертацію виконано в Запорізькому національному університеті, м. Запоріжжя.

Науковий керівник – Ільченко Ірина Іванівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Запорізького національного університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація за актуальністю, обсягом і рівнем проведених досліджень, науковою новизною й практичною значимістю відповідає вимогам п. 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами).

Здобувачка має 4 наукові публікації за темою дисертації, з них 4 у фахових наукових виданнях України:

1. Лугова Д. В. Історичні джерела іменника м. Запоріжжя. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 26. С. 153–156.

2. Лугова Д. В. Структурні типи антропоформул метричних книг Олександрівська XVIII ст. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський зб. наук. праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 60. Т. 2. С. 157–164.

3. Лугова Д. В. Антропонімічні уподобання мешканців м. Запоріжжя 2018-2022 рр. *Вісник науки та освіти* (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»). Київ. 2023. № 4 (10). С. 118–127.

4. Лугова Д. В. Антропонімічний портрет міста Запоріжжя. *Вісник науки та освіти* (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»). Київ. 2024. № 4 (22) С. 288–296.

У дискусії взяли участь та висловили зауваження:

Голова разової спеціалізованої вченої ради Христіанінова Р.О., доктор філологічних наук, професор, завідувачка кафедри української мови Запорізького національного університету: дослідження іменника м. Запоріжжя дотепер не здійснювали, тож тема дослідження є актуальною. Безперечною заслугою дисертантки є той масив фактичного матеріалу, який вона скрупульозно обстежила, систематизувала й описала. Звісно, в роботі є певні дискусійні моменти, які потребують чіткішого пояснення, про що говорили шановні рецензент та офіційні опоненти. Певні проблеми потребують детальнішого вивчення, але зрозуміло, що межі кваліфікаційної роботи PhD не дали змогу здобувачці це зреалізувати. Хотілося б, щоб Дар'я Володимирівно в подальшій роботі зосередила наукові пошуки в цьому напрямі. Я хотіла б також наголосити, що варто було б розвести, пояснюючи значення того чи того імені та його структуру, етимологічну семантику запозичених антропонімів та її потракування в побутовому українському розмовному мовленні. Думаю, здобувачка, продовжить свої наукові пошуки і в такому аспекті, це цікава перспектива. Загалом відзначу, що робота є самостійною, має теоретичне й практичне значення, зауважень, які б знижували її науково-практичну цінність, немає.

Рецензент Бережна М.В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови Запорізького національного університету: хочу зауважити, що представлене дослідження є актуальним як у контексті сучасної української ономастики, так і в ширшому гуманітарному контексті, оскільки сприяє реконструкції мовного портрета регіону, висвітленню локальних і загальнонаціональних тенденцій іменування, а також поглиблює уявлення про взаємозв'язок мови, культури та соціуму. Важливою складовою актуальності наукової праці Дар'ї Володимирівни є соціолінгвістичний потенціал особових імен як маркерів соціальних, етнокультурних і політичних трансформацій. Імена фіксують вплив таких чинників, як зміни політичного режиму, етнічна стратифікація населення, міжмовні контакти, а також соціальні уподобання та мовна мода. Вивчення цих процесів у локальному вимірі дозволяє краще зрозуміти механізми формування національної ідентичності, мовної політики та культурної пам'яті. Крім того, дослідження є значущим у діахронічному аспекті, оскільки охоплює тривалий період – від кінця XVIII до початку XXI століття. Такий підхід дає змогу не лише зафіксувати стан антропонімікону в окремі історичні періоди, а й виявити динаміку його розвитку, сталі тенденції й характерні зміни, що мають як лінгвістичне, так і культурознавче значення.

Офіційний опонент Котович В.В., доктор філологічних наук, професор, завідувачка кафедри української мови Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка: дослідження системи власних особових назв, які функціонують на певній території в конкретний історичний період – важлива лінгвокультурологічна, історична, соціологічна проблема. Актуальність дисертаційної праці Дар'ї Лугової – у першочерговій потребі наукового аналізу історичного та сучасного іменника міста Запоріжжя, його походження, становлення, розвитку, динаміки, лексико-семантичних, словотвірних та мотиваційних особливостей функціонування. У дисертації вперше досліджено динаміку системи особових імен жителів м. Запоріжжя (до 1921 р. – м. Олександрівська) кінця XVIII – початку XXI ст.; визначено походження та варіанти імен, унесених до метричних і актових книг упродовж 1774–2020 рр.; виявлено популярні, широковживані, маловживані й рідкісні особові імена; проаналізовано загальні закономірності й тенденції розвитку іменника з кінця XVIII до початку XXI ст. та специфіку його використання на кожному хронологічному зрізі; простежено якісне та кількісне оновлення регіонального антропонімікону впродовж досліджуваного періоду. Рецензовану дисертацію підготовлено за чітким планом, її характеризує логічний виклад досліджуваного матеріалу, власна концепція, вдало використаний термінологічний і науковий апарат, переконливий аналіз,

емні додатки, а також старанно дібрана й опрацьована наукова література (220 позицій), список використаних джерел (46 одиниць). Не виявлено порушень академічної доброчесності, фальсифікацій та сфабрикованих теоретичних положень. Очікуємо на появу словника та монографії, підготовлених на основі результатів дослідження.

Офіційний опонент Купчинська З.О., доктор філологічних наук, професор, завідувачка кафедри української мови імені професора Івана Ковалика Львівського національного університету імені Івана Франка: У роботі висунуто низку амбітних завдань: описати теоретичні основи дослідження динаміки іменника України, у тому числі соціально-історичні джерела власних особових імен міста Запоріжжя та розробити методологічне підґрунтя ономастичного аналізу; з'ясувати склад іменника міста Запоріжжя кінця XVIII – початку XXI ст. та визначити хронологію його розвитку і становлення; визначити походження та варіанти особових імен, які внесені до метричних і актових книг упродовж 1774 – 2020 рр.; встановити статистичну організацію запорізького іменника та визначити популярні, широковживані, маловживані й рідкісні особові імена; виявити загальні закономірності й тенденції розвитку іменника міста Запоріжжя з кінця XVIII до початку XXI ст. та проаналізувати темпи його функціонування на кожному хронологічному зрізі; простежити якісне та кількісне оновлення іменника протягом досліджуваного періоду. Безперечно, з усіма вказаними завданнями Лугова Д. В. успішно впоралася, що дозволяє говорити про вагоме значення її дослідження як у теоретичній площині, так і в практичній. слід наголосити, що всі ці завдання корелюються з висновками, а це свідчить про високий рівень усвідомленості дисертанта. Потреба в дослідженнях такого рівня існує завжди, тому що вони є орієнтирами для наступних наукових студій у цій галузі знань. Особливу увагу привертають додатки до дисертації, які є вичерпним підтвердженням того, про що йдеться в розділі роботи. Саме ці таблиці з фактажем свідчать про скрупульозність, відповідальність та доброчесність дисертантки. Педантизм у репрезентації фактичного матеріалу в додатках підтверджують думку про те, що в роботах із ономастики визначальними є діахронно зібрані власні назви, які згодом можуть стати основою лексикографічної праці. Бажаю Дар'ї Володимирівні в недалекому майбутньому доопрацювати й оформити дисертацію в монографію і словник антропонімів Запорізького краю.

Офіційний опонент Свистун Н.О., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та славістики, доцент Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка: Шановні колеги, дуже завдячую можливість взяти участь у цьому важливому науковому заході. Дослідження дисертантки справляє приємне враження. Варто відзначити послідовний стиль викладу. Робота цікава, актуальна. Видно, що авторка проявила скрупульозність у дослідницькій роботі, уміння аналізувати мовний матеріал, а, отже, помітний не лише результат, а й особистий інтерес. Усі положення в дисертації розкриваються аргументовано. Представлена праця атестує авторку як сумлінну й кваліфіковану дослідницю, котра добре володіє методами і прийомами системного лінгвістичного аналізу. Констатуємо, що представлена праця є ґрунтовним дослідженням із представленими достовірними результатами. дисертантки до цієї складної теми. Міркування, наведені у відгуку, мають дискусійну природу, носять рекомендаційний характер і жодним чином не впливають на загальне позитивне враження від дисертаційної праці. Підтримую роботу і вважаю, що Дар'я Володимирівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада PhD 10530 присуджує Дар'ї Володимирівні Луговій ступінь доктора філософії з галузі знань 03. Гуманітарні науки за спеціальністю 035. Філологія.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради



Раїса ХРИСТІАНІНОВА